

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-22)

DÜNYA KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEME GÜNÜ 25 KASIM (2022)

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1993 yılında yayınlanan Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesine kadına yönelik şiddet “toplumsal cinsiyete dayanan, zor kullanarak veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma gibi eylemleri de içeren, fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veren veya verebilme potansiyeli olan, kamuda veya kadının özel hayatında meydana gelen her türlü şiddet eylemidir” şeklinde tanımlanmıştır.¹

Dominik Cumhuriyeti'nin Cibas bölgesinde dünyaya gelen ve Mirabal Kardeşler olarak tanınan üç kız kardeş Patria, Minerva ve Maria Teresa, eşleriyle birlikte Trujillo diktatörlüğüne karşı mücadele veriyordu. Patria, 1960 yılının Haziran ayında Clandestine Hareketini kurdu ve diğer kız kardeşler de bu harekete katıldı. Kardeşler, sembol haline geldikleri diktatörlük karşıtı mücadelelerin çeşitli zamanlarında ağır baskılara maruz kaldılar ve hapis cezalarına çarptırıldılar.² 25 Kasım 1960 tarihinde Mirabel kardeşler devlet görevlileri tarafından tecavüz edilerek vahşice öldürüldü. Diktatörlüğe karşı mücadelenin simgesine dönüşen üç kız kardeşin ardından, çeşitli uluslararası anlaşmalarca 25 Kasım tüm dünyada “Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması İçin Uluslararası Mücadele Günü” olarak kabul edildi.³

Kadına yönelik şiddet, sonuçları itibariyle sadece şiddet gören kadını değil aynı zamanda toplumu ve uzun vadede de toplumun geleceğini olumsuz etkiler. Şiddete maruz kalan kadınlar kadaryakınları da şiddetten zarar görür. Kadına yönelik şiddet, aynı zamanda toplumsal gelişmenin önünde önemli bir engel oluşturur.⁴

Kadınların hak mücadelesinin sonucu olarak ilk adım 1979 yılında Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi'nin(CEDAW) imzalanmasıyla atılmıştır. Ancak kadına yönelik şiddetle mücadele özelindeki en önemli uluslararası gelişme ise Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesidir. Bu sözleşmelere taraf olan ülkelerde hukuki süreçlerde kadın hakları ihlali durumlarına karşı rapor hazırlanması gerektiği kabul edilmiştir. Özellikle cinayet, sözlü ve fiziksel taciz, tecavüz gibi kadına yönelik şiddet davalarındaki yargı kararlarını ve cezasızlık durumlarını inceleyen bu raporlar sonucunda kadın haklarının geliştirilmesi için yapılacak yasal düzenlemelere dair uluslararası bir çerçeve oluşturulması hedeflenmiştir.⁵

Günümüzde kadına yönelik şiddet hala yaygın bir sorundur. Dünya Sağlık Örgütü de kadına yönelik şiddeti önemli bir halk sağlığı sorunu olarak tanımlamaktadır. Zira, dünyada her üç kadından biri hayatı

¹ [Internet] <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women> Erişim Tarihi: 8.11.2022

² [Internet] <https://www.ihd.org.tr/25-kasim-kadina-yonelik-siddetle-mucadele-gununde-siddete-goz-yumma-diyoruz/> Erişim Tarihi: 8.11.2022

³ Şimşek B., Depeli G., “Toplumsal Cinsiyet, Cinsiyet Çeşitliliği ve Beden”, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Bora A., İnce Ş., Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2021; 23-41.

⁴[Internet] <https://kadem.org.tr/25-kasim-kadina-yonelik-siddetle-mucadele-gununde-siddete-goz-yumma-diyoruz/> Erişim Tarihi: 8.11.2022

⁵Esgün Güneş T., Dikmen Başar D., “Toplumsal Cinsiyet ve Hukuk”, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Bora A., İnce Ş., Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2021; 53-68.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-22)

boyunca fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmakta, çok sayıda kadın bu nedenle yaralanmakta, yeti kaybına uğramakta ya da ölmektedir.⁶

Ülkemizde de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'na (2015) göre her on kadından dördü eşinden ya da erkek partnerinden fiziksel şiddet görmektedir. Bu bağlamda, kadına yönelik şiddet, kadının yaşamını tehdit eden ve toplumsal hayata ve özellikle çalışma hayatına katılımına engel olan sosyal bir sorundur.⁷ Şiddet, kadınların fiziksel, zihinsel, cinsel ve üreme sağlığını da olumsuz etkilemektedir. Artmış yaralanma riski, depresyon, anksiyete bozuklukları, planlanmamış gebelikler, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, HIV ve diğer birçok sağlık sorunu kadına yönelik şiddet ile ilişkilendirilmektedir.⁸

COVID-19'un başlamasından bu yana elde edilen veriler, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü şiddetin, özellikle ev içi şiddetin arttığını göstermektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğine ve kadınların güçlendirilmesine adanmış Birleşmiş Milletler kuruluşu olan UN Women, COVID-19 pandemisi sırasında ev içi şiddette küresel artışa odaklanan "Gölge Salgın" kamuoyu bilinçlendirme kampanyasını başlatmıştır. "Gölge Salgın", altmış saniyelik bir videodur. Video, COVID-19 sırasında ev içi şiddette endişe verici artışa dikkat çekmektedir ve insanları, herhangi bir yerde kadının/kadınların şiddet gördüğünü biliyorlarsa veya bundan şüpheleniyorlarsa kadınları desteklemeye çağıran hayati bir mesaj içermektedir.⁹

Birleşmiş Milletler, kadına yönelik şiddete ilişkin toplumsal farkındalığı artırmayı ve toplumları harekete geçirmeyi teşvik etmek amacıyla "Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Karşı 16 Gün" süreci etkinliğine de öncülük etmektedir. Bu 16 gün, 25 Kasım'dan 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Gününe dek süren dönemi kapsamaktadır. Farkındalık yaratmak için bu yılki tema "BİRLEŞİN! Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddeti sona erdirmek için aktivizm" şeklinde belirlenmiştir.¹⁰

BİRLEŞİN!

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddeti sona erdirmek için aktivizm

⁶[Internet] https://www.who.int/health-topics/violence-against-women#tab=tab_1 Erişim Tarihi:10.11.2022

⁷Öztürk S., Dikmen Başar D., "Çalışma Hayatında Toplumsal Cinsiyet", Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Bora A., İnce Ş., Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2021; 42-52.

⁸[Internet] https://www.who.int/health-topics/violence-against-women#tab=tab_2 Erişim Tarihi:10.11.2022

⁹[Internet] <https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/in-focus-gender-equality-in-covid-19-response/violence-against-women-during-covid-19> Erişim Tarihi:10.11.2022

¹⁰[Internet] <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/take-action/16-days-of-activism> Erişim Tarihi:13.11.2022